Saku Lehtinen, RT

Sivistysvaliokunta 12.11.2024

HE 161/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Rakennusteollisuus RT:n lausunto sivistysvaliokunnalle ammatillisen koulutuksen hallituksen esityksestä

Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Tiivistelmä:
1) Vaikuttavuuden nosto rahoituksessa on kannatettavaa
2) Muu ammatillinen koulutus ja opiskelijamaksut säilytettävä
3) Osa rahoituskertoimien muutoksia vaatii vielä uudelleen tarkastelua.

Rakennusteollisuus RT pitää yleisesti esitettyjä muutoksia positiivisina, mutta osa muutosehdotuksista edellyttää vielä uudelleen harkintaa. Rahoitusjärjestelmän painotus vaikuttavuuteen on erittäin kannatettava asia. Rahoitusjärjestelmän laskennallisen rahoituksen päälinjaan Rakennusteollisuus RT esittää 50-25-25 mallia, jossa HE:n mallista siirrettäisiin viisi prosenttiyksikköä suoritusrahoituksesta vaikuttavuusrahoitukseen. Tämä tekisi suoritus- ja vaikuttavuusrahoituksesta samanarvoista, jolloin rahoituksen ohjausvaikutus koskisi tasapuolisesti niitä. Lisäyksellä voitaisiin nostaa opiskelija ja työelämäpalautteen painoarvoa viiteen prosenttiin.

RT: mielestä työssäkäyvien osuuden vaikuttavuusrahoituksessa tulisi olla esim. kolmannes, eikä nolla kuten HE:ssä. Työllistyminen tai jatko-opinnot ovat HE:ssä laskennallisesta rahoituksesta 18 prosenttia, mutta työllisten osalta nolla. Työssä olevien lisä- ja täydennyskoulutuksen avulla hankkiman osaamisen merkitys rakentamisen laadulle on tärkeä.

Koulutuksen järjestäjäkohtainen rahoitus voisi HE:n mukaan laskea uudessa rahoitusjärjestelmässä kolmen vuoden aikana korkeintaan jopa 20,5 prosenttia. Vastaavasti korkeakoulujen uudessa rahoitusmallissa vuosimuutos on rajattu kolmeen prosenttiin. Rakennusteollisuus RT esittää, että ensimmäiseksi järjestäjäkohtaista muutosrajaa tulisikin kohtuullistaa enimmillään kolmen prosentin vuosimuutokseen. Myös talousarvioesityksen mukaisessa 120 M€ leikkauksissa tulee noudattaa kohtuullisuutta, jotta vähennykset eivät kohdentuisi liiaksi samoihin vaikuttaa koulutuksen järjestäjiin.

Muu ammatillinen koulutus (ei-tutkintoperusteinen ammatillinen lisä- ja täydennyskoulutus) pitäisi säilyttää koulutusmuotona, koska se täydentää tärkeää osaamista erityisesti kiinteistö- ja rakennusalalla, jossa on paljon erilaisia tehtäviin ja henkilöihin liittyviä täydentäviä pätevyysvaatimuksia. Muu ammatillinen koulutus mahdollistaa tutkinnon osia pienempien osaamiskokonaisuuksien hyödyntämisen vaadittaviin osaamistarpeisiin, joihin ei voida vastata tutkintojärjestelmällä. RT:n mielestä HE:n kolmen vuoden siirtymäaikaehdotuksesta tulisi luopua eli säilyttää nykytila.

Rakennusteollisuus RT:n mielestä opiskelijamaksut tulee säilyttää HE:n mukaisesti ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa, koska ne laajentavat rahoituspohjaa ja takaavat koulutuksen laadun julkisen talouden tiukassa taloustilanteessa. Kevään lausuntokierroksen HE:n versiossa maksuja esitettiin poistettavaksi.

Uudistuksissa ja leikkauksissa tulisi aina ottaa priorisoidusti huomioon elinkeinoelämän osaavan työvoiman tarve. Lisäksi tulee varmistaa, että minkään toimialan koulutuksen saatavuus tai huoltovarmuus vaarannu. Nuorisoikäluokka pienenee ja aikuisten koulutustarve kasvaa. Jatkossa olisi laadittava ammatillista aikuiskoulutusta koskeva kansallinen ammatillisen koulutuksen jatkuvan oppimisen strategia. Sen tulisi olla ylihallituskautinen ja ottaa huomioon alakohtaisen koulutuksen saatavuus.

Rakentamisen osuus on 60 prosenttia investoinneista ja 15 prosenttia bruttokansantuotteesta. Joka viides työllisistä saa toimeentulonsa kiinteistö- ja rakentamisalalta tai siihen liittyvistä palveluista. Rakennettu ympäristö muodostaa yli 80 prosenttia kansallisvarallisuudestamme.

Lisätietoja
Saku Lehtinen
koulutuspoliittinen asiantuntija
040 041 2057
saku.lehtinen@rt.fi
Rakennusteollisuus RT